

PTKs medlemsförbund  
PTKs styrelse

2011-06-27

## **Arbetsmiljöutbildning för skyddsombud och chefer**

### **Bakgrund**

PTK gjorde i början av året (2011-01-18) en förhandlingsframställan till Svenskt Näringsliv avseende vidareutbildning för skyddsombud, då PTKs Förhandlingschefsgrupp såg ett stort behov av att möjliggöra och förbättra skyddsombudens vidareutbildningar på tjänstemannasidan. Utbildningen skulle syfta till att ge skyddsombud/arbetsmiljöombud fördjupade kunskaper i arbetsmiljöfrågor.

PTKs förslag var att finansieringen skulle ske via Afa och det stora överskott som Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA) genererar.

PTKs förhandlingsframställan avslogs emellertid av Svenskt Näringsliv. PTK framförde då ett förslag om att i stället genomföra en partsgemensam utbildning av skyddsombud och arbetsgivarföreträdare. Även detta förslag avvisades av SN.

Med anledning av ovanstående har PTKS Arbetsmiljögrupp, på uppdrag av PTKs Förhandlingschefsgrupp, utarbetat följande riktlinjer som stöd för att *skyddsombud och chefer* inom PTKs verksamhetsområde alltid ska få genomgå den arbetsmiljöutbildning som deras respektive uppdrag kräver.

### **Regelverk**

Lagstiftningen om utbildning av arbetsmiljöombud bygger på att det är en del av företagets grundkostnader för produktionen och finns reglerat i 6 kap 4 § AML samt i EU:s ramdirektiv (89/391/EEG, Artikel 12 p.1, p.3, och p.4). AML och EU:s ramdirektiv ger bara rätt till arbetsmiljöutbildning för arbetsmiljöombuden, inte för klubbordförande eller andra förtroendevalda.

Det är ett grundläggande krav för *alla* företag att ha ett fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete, anpassat efter företagets behov. Det är arbetsgivarens ansvar att detta ordnas och att företagets chefer och arbetsmiljöombud ges en god arbetsmiljöutbildning.

### **Grundutbildning**

Med det förtydligade kravet på utbildning av chefer som gjordes i 6 § Systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM), AFS 2003:4, har PTKs förbund en utmärkt grund för att ställa krav på grundläggande arbetsmiljöutbildningar för chefer och arbetsmiljöombud.

Den dominerande grundutbildningen i arbetsmiljö är Bättre Arbetsmiljö (BAM). Den är partsgemensamt framtagen av Svenskt Näringsliv, PTK och LO inom Prevent och kan tillhandahållas av olika utbildningsanordnare.

### **Hur ska vi argumentera?**

Så länge ett medlemsförbund saknar kollektivavtal som reglerar arbetsmiljöutbildningen är PTKs uppfattning att det är viktigt att betona att det är det fackligt bedömda behovet av utbildning som ska styra. Det är naturligtvis att föredra om besluten om utbildning kan tas i samverkan och enighet i skyddskommittén (eller motsvarande gruppering).

Vid oenighet, är det PTKs uppfattning att:

- Grundutbildning i arbetsmiljö *och* ämnesfördjupningar inom arbetsmiljöområdet ska betalas av företaget (6 kap 4 § AML).
- Samtliga arbetsmiljöombud ska ha gått grundutbildning (t.ex. BAM) om minst tre dagar inom sex månader från utnämningen. Kortare utbildning ska inte kallas BAM.

Om en arbetsgivare vägrar att bekosta den utbildning som behövs för att utföra skyddsombudsuppdraget kan skyddsombudet/förbundet hävda att detta strider mot 6 kap. 10 § första stycket AML. Där står att "skyddsombud får inte hindras att fullgöra sina uppgifter". I 11 § AML anges att om arbetsgivare (eller arbetstagare) bryter mot 10 § skall han ersätta uppkommen skada. I 12 och 13 §§ AML finns bestämmelser om hur man skall göra om man vill fordra skadestånd.

- Tolkningsföretråde enligt Förtroendemannalagen kan användas vid tvist om ledighet för löneavdrag eller reseersättning, men inte vad gäller kursavgiften.

Följande ämnesfördjupningar är exempel på kurser som *alla* arbetsmiljöombud har rätt att gå på företagets bekostnad dvs det är allmängiltiga ämnen som alla företag är, eller kan vara, berörda av:

1. Att hantera konflikter, kriser
2. Arbetsskador
3. Aktuell arbetsmiljö
4. Psykosocial arbetsmiljö
5. Rehabilitering
6. Stressen – vad gör vi åt den?
7. Belastningsskador
8. Riskbedömning med konsekvensanalys
9. Personalekonomi ur arbetsmiljöperspektiv
10. Missbruksfrågor
11. Ventilation
12. Den goda arbetsplatsen
13. Skyddsombuds rätt

Många arbetsmiljöombud kan också ha särskilda utbildningsbehov, antingen baserat på den riskbedömning som gjorts i företaget/verksamheten, eller pga det uppdrag som ombudet har. Exempel på sådana ämnesfördjupningar är:

- Våld och hot
- Kemikaliehantering
- Att förebygga skador av buller
- Att vara huvudskyddsombud

PTKs rekommendation avseende hur omfattande utbildning arbetsmiljöombuden kan ha rätt till är:

- Tio dagar det första året som nyvald om företaget är så stort att det ska ha skyddskommitté, i mindre företag fem dagar
- Fem dagar/år från och med andra året
- Nya regler inom ett ämnesområde innebär att ombudet har rätt att gå samma utbildning igen.

Det är PTKs Arbetsmiljögrupps förhoppning att detta underlag kan stödja PTKs medlemsförbunds arbetsmiljöombud och chefer när det gäller deras rätt att gå den utbildning som deras uppdrag kräver.

Med vänliga hälsningar

**PTK**

Ann Lundberg Andersson (08 - 440 85 07 eller 070/511 12 88)

Ombudsman/förhandlare